

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Nacionālais
attīstības plāns

RĒZEKNES TEHNOLOĢIJU AKADEMIJA

Latgaliečių kalbos vaidmuo šiuolaikinėje visuomenėje

Antra Kliavinska

Šiaulių turizmo informacijos centras, 2025 m. kovo 26 d.

Izstrādāts ar ES ANM atbalstu P&A grantā Nr. RTU-PA-2024/1-0063 projekta
Nr.5.2.1.1.i.0/2/24/I/CFLA/003 ietvaros.

LATGOLA
LATGALE
LATGALA

Šiek tiek istorijas

- Kultūrinē ir istorinē Latgalos teritorijos izolijacija nuo kitų Latvijos teritorijų (ypač nuo Altmarko paliaubų 1629 m. ir iki 1917 m.).

Latgaliečių raštu kalba

<https://enciklopedija.lv/skirklis/21191-latgalie%C5%A1u-rakstu-valoda>

- Nuo 1920 iki 1934 m. Latgaloje latgaliečių kalba buvo vartojama vietos valdžios ir mokyta mokyklose.
- Nuo 1934 m. apribotas kalbos vartojimas, 1940–1988 m. nutrauktas spaudinių leidimas. Išliko šnekamoji kalbos forma, buvo vartojama privačiai, taip pat ir bažnyčioje. Latgaliečių literatūra buvo leidžiama tik tremtyje.
- Latvijos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas (1999): „Latvijos valstybė garantuoja latgaliečių rašto kalbos kaip senovinio latvių kalbos varianto išsaugojimą, apsaugą ir plėtojimą“ (§3.4).
- Latvijoje veikia latgaliečių kalbos ortografijos komisija, 2007 m. priimtos latgaliečių rašybos taisyklės.

Eberhard, David M., Gary F. Simons,
and Charles D. Fennig (eds.). 2024.

**Ethnologue: Languages of the
World.** Twenty-seventh edition.
Dallas, Texas: SIL International.

Online version:

<http://www.ethnologue.com>

Latvian[?]

Summary

Latvian is classified as a “macrolanguage” in the ISO 639 standard and is assigned to [lav] as its three-letter code. Macrolanguages were introduced into the standard in order to reconcile the fact that in some usage contexts the entity represented by the three-letter code is deemed to be a single language, while in other usage contexts it is subdivided into two or more individual languages, each of which has its own code. The individual languages that make up this macrolanguage are listed below.

Languages

ltg Latgalian

lvs Standard Latvian

Kalbos gyvybingumas

LVS

Language Vitality

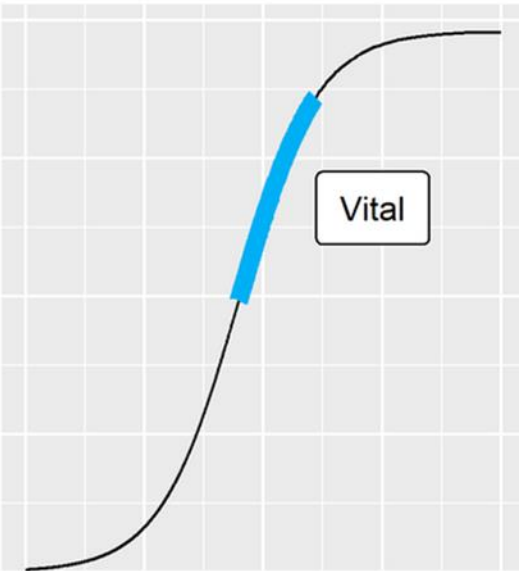
Institutional

Stable

Endangered

Extinct

Digital Language Support

LTG

Language Vitality

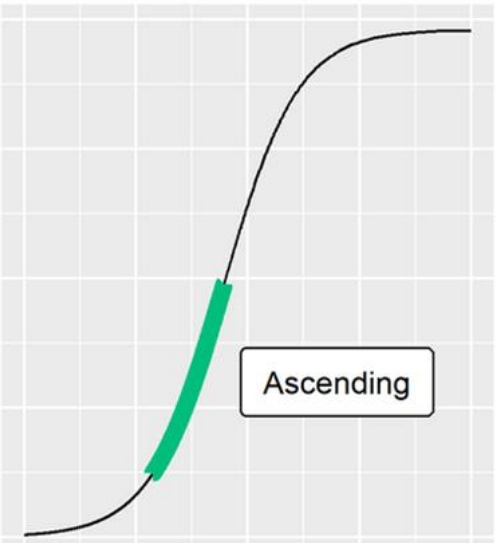
Institutional

Stable

Endangered

Extinct

Digital Language Support

sgs ?

Žemaitiu ?

Samogitian ?

Summary ★

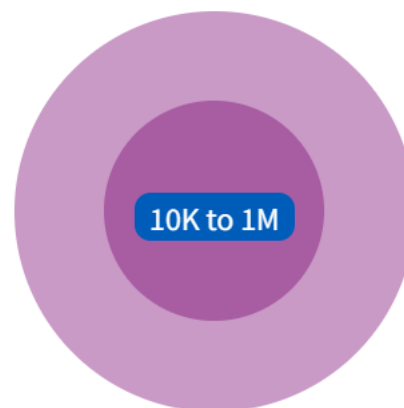
Samogitian is a stable indigenous language of [Lithuania](#). It belongs to the [Indo-European](#) language family. Direct evidence is lacking, but the language is thought to be used as a first language by all in the ethnic community. It is not known to be taught in schools.

Geography

Clickable world globe showing country outlines

Population ★

Language Vitality ★

Institutional

Stable

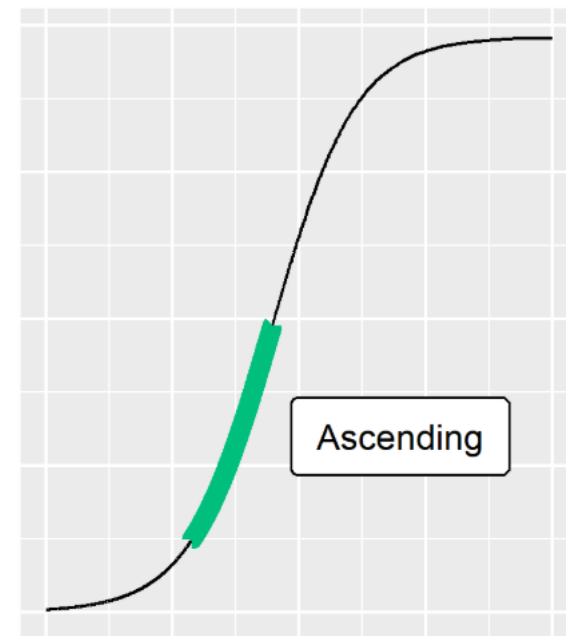
Endangered

Extinct

Digital Language Support ★

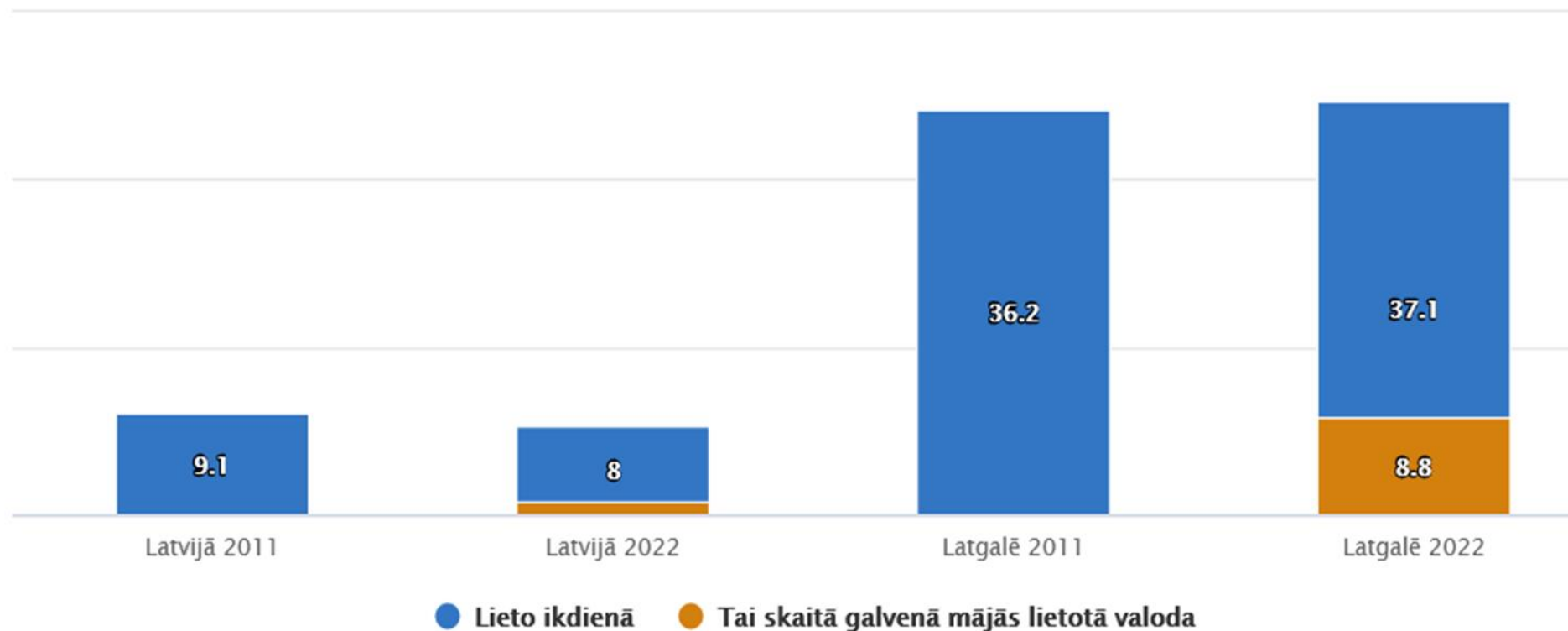
► Details

Latgaliečių kalbos vartojimas kasdieniame gyvenime ar namuose 2011 m. ir 2022 m. (procentai; 18–69 metų amžiaus gyventojų grupė)

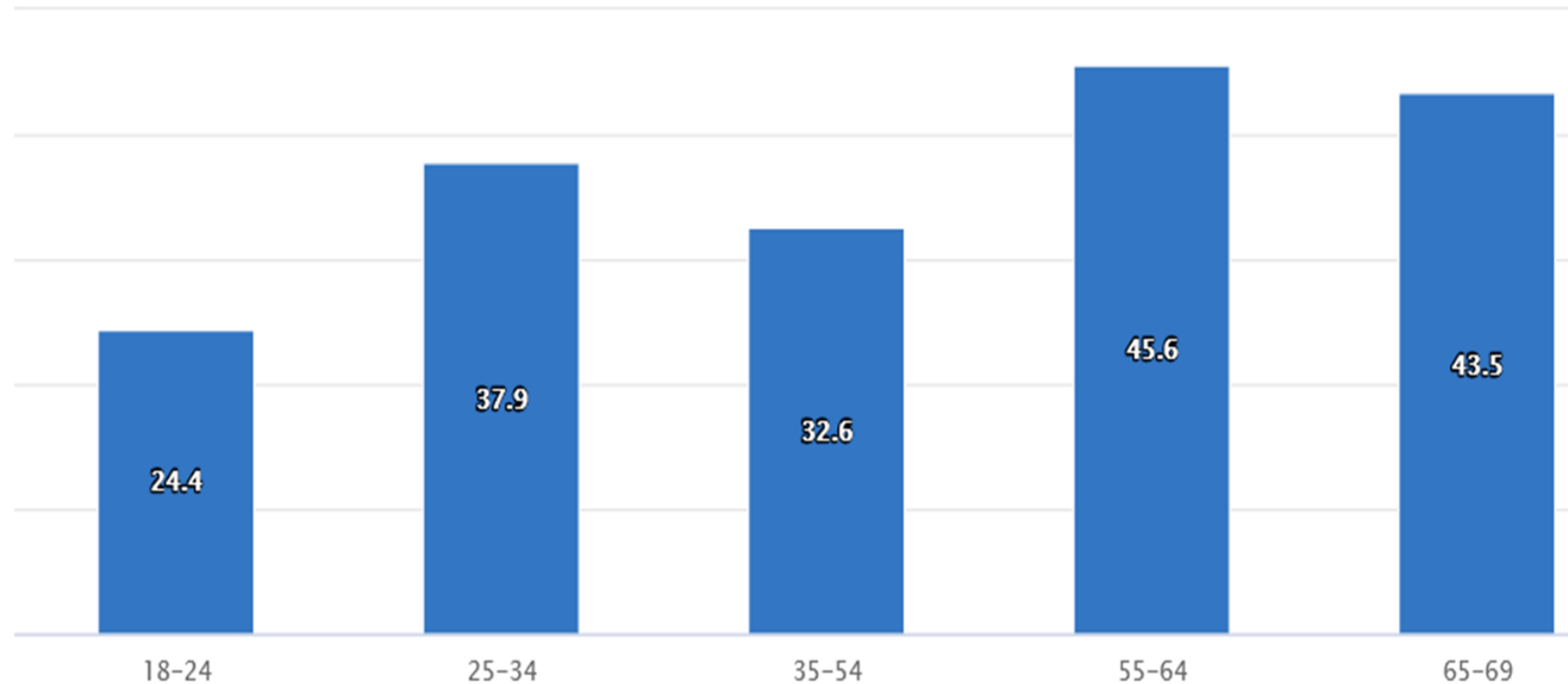
Latviešu valodas paveida latgaliešu valodas lietojums ikdienā vai mājās 2011. un 2022. gadā

(procentos no iedzīvotājiem 18–69 gadu vecumā)

Latgales iedzīvotāju (18–69 gadi), kuri ikdienā vai mājās lieto latgaliešu valodu, īpatsvars pa vecuma grupām, 2022

(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

<https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/izglitiba-kultura-zinatne/izglitibas-limenis/preses-relizes/21078-latgaliesu>

Latgaliečių kalbos abėcėlė

A, a

Ā, ā

B, b

C, c

Č, č

D, d

E, e

Ē, ē

F, f

G, g

Ģ, ģ

H, h

I, i

Y, y

Ī, ī

J, j

K, k

Ķ, ķ

L, l

Ļ, ļ

M, m

N, n

Ņ, ņ

O, o

Ō, ō

P, p

R, r

S, s

Š, š

T, t

U, u

Ū, ū

V, v

Z, z

Ž, ž

Leksika

	LV	LTG	LT	ENG
IDE	vilks	vylks	vilkas	wolf
Balts	laiks viņš	laiks jis	laikas jis	time he
	biezpiens	sipisnīks	varškė	curd
Borrowings	gurķis	agurks	agurkas	cucumber

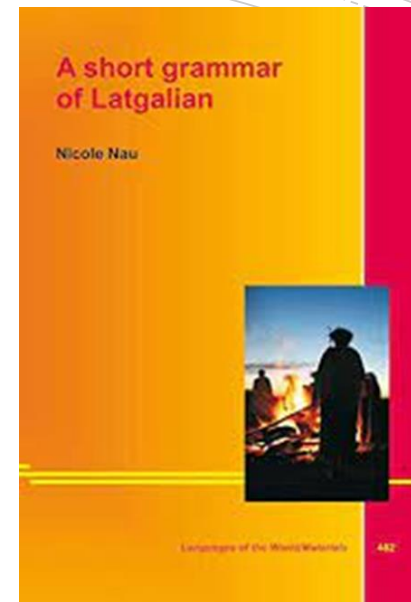
Leksika

LT	LTG	LV
jis	jis	viņš
visada	vysod	vienmēr
maudytis	mauduotīs	peldēties
aplink	apleik	apkārt
suknia, sunknelė	sukne	kleita
pelėda	palāda	pūce

Nicole Nau.
Diskusija apie
latgaliečių kalbos
statusą

<https://enciklopedija.lv/skirklis/109903-diskusija-par-latgalie%C5%A1u-valodas-statusu>

- Galime vartoti pavadinimą „latgaliečių kalba“.
- Latgaliečių kalba yra latvių kalbos dalis (plačiąja prasme), bet nėra tarmė.
- Latgaliečių kalba gali būti vartojama ir tam tikrose viešose bei oficialiose situacijose, tačiau pasitaiko ir tokių atvejų, kai galima vartoti tik latvių literatūrinę kalbą – kaip atskirti šias situacijas, tikimasi diskusijos tęsinio, galbūt ir norminių aktų pasikeitimų.
- **Latgaliečių kalba Latvijoje yra vertybė, kurią valstybė ir visuomenė turi saugoti ir puoselėti.**

Latgaliečių kalbos technologijos

- Lietuvių – latvių – latgaliečių kalbų elektroninis žodynas (2013) <http://hipilatlit.ru.lv/dictionary/lv/dictionary.html>
- Šiuolaikinis latgaliečių kalbos tekstynas (MuLa 2012; 2022) <https://korpuss.lv/id/MuLa2022>
- Sakytinės latgaliečių kalbos tekstynas (2024) <https://mularkorpuss.rta.lv/#!/>
- Sakytinės latgaliečių kalbos tekstynas «Bolsu tolka» (Common Voice) <https://korpuss.lv/id/BolsuTolka>
- Latgaliečių kalbos rašybos įrankis <https://va.hugo.lv/proofinglv>
- Latgaliečių kalbos elektroninis žodynas (bandomoji versija): <https://ltg.tezaurs.lv/>
- „Latgalian Verbs“, „Waze“, Google Translate

Noteikt valodu latgaliešu latviešu lietuviešu

Žemaičiai ir aukštaičiai yra dvi pagrindinės etnografinės lietuvių grupės, kurios skiriasi savo kalba, kultūra, tradicijomis ir tam tikromis socialinėmis savybėmis.

165 / 5 000

latgaliešu lietuviešu latviešu

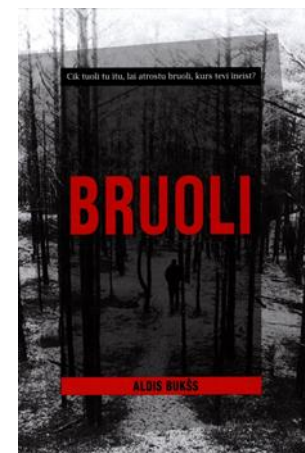
Žemai i aukštaiti ir divejis golvonuos litauniku etnografiskuos grupys, kas atsaškir ar sovu volūdu, kulturu, tradicejom, i nūteiktom socialajom īzeimem.

Literatūra, žiniasklaida

- Latgalos radijas (<http://radio.lv/latgales/>)
- [Latgales studija / Latvijas Radio \(lsm.lv\)](http://latgalesstudija.lv)
- Latgalos regioninė televizija (<https://lrtv.lv/>)
- Elektroninis laikraštis (www.lakuga.lv)

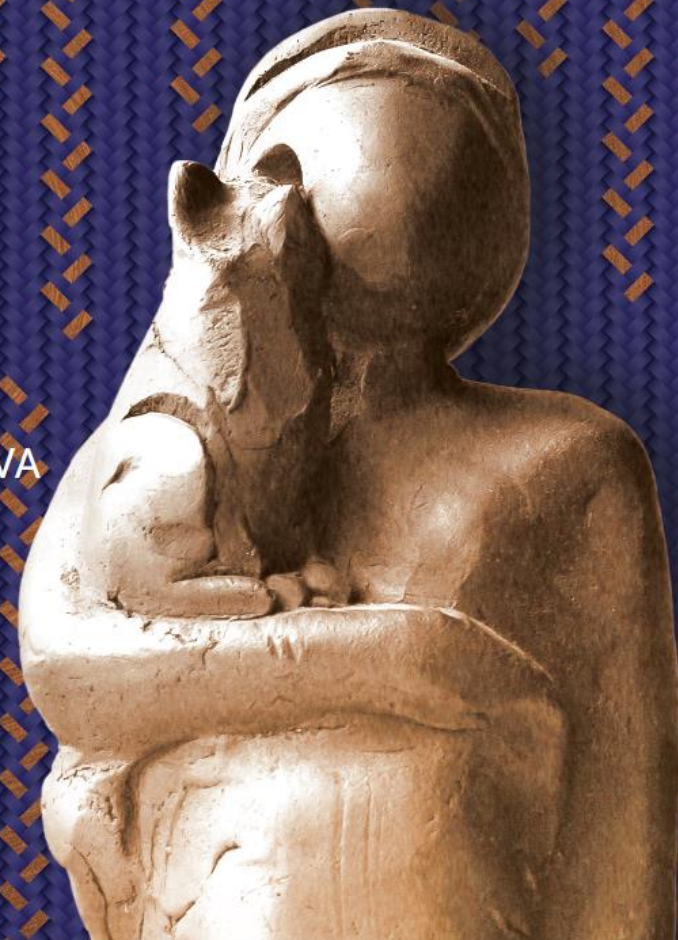
Latgaliečių kalba kalbiname kraštovaizdyje

Latgalos
kultūros
kasmētinis
prizas “Bonuks”
(nuo 2008 m.)

BONUKS 2024

LATGALĪŠU KULTURYS GODA BOLVA

<https://bonuks.lv/bonuks-2024/>

Paldīs par viereibu!
Paldies par uzmanību!
Dēkoju už dēmesī!

antra.klavinska@rta.lv

Priedas 😊

- **Muzika**

- Tautumeitas, Renārs Kaupers «Muoseņa»

https://www.youtube.com/watch?v=ZJHm0YFeEiE&ab_channel=Tautumeitas

- Bez PVN «Eņģeli švilpoj»

https://www.youtube.com/watch?v=N98G3svL9iQ&ab_channel=BezPVN

- Latgalīšu reps «Trešuo zvaigzne»

https://www.youtube.com/watch?v=qHInWQldlDY&ab_channel=Latgal%C4%AB%C5%A1uReps

- **Latgaliečių kalbos pamoka:**

https://www.youtube.com/watch?v=RaoMkzDPFgc&ab_channel=Vol%C5%ABda